

HIDY PÉTER EMLÉKÉRE

(1940-2004)

Hihetetlen, felfoghatatlan, megmagyarázhatatlan. Hihetetlen volt a hír. Felfoghatatlan a tény. Megmagyarázhatatlan, hogy múlt időben szólunk Róla.

Emlékszem arra az egri közművelődési szakemberre, aki a 70-es évek közepén, egy országos tanácskozáson újszerű szakmai látásmódjával tűnt ki a hozzászólók sorából. Tette ezt okosan, más szemlélettel, mint szokás volt. Új nemzedéket képviselt a kultúra világában. Oda kellett figyelni Rá.

A Heves Megyei Művelődési Központ kiváló klubvezetőjeként ismerte meg a szakma a nevét és munkásságát. Itt tanulta meg, hogyan lehet és hogyan szabad közösséget létrehozni, fejlesztetni, formálni. Ő mindezt a saját bőrén élte át. Ezután a Heves megyei Tanács művelődési osztálya munkatársaként a kulturális igazgatás eléggé bürokratikus szerkezetében próbálta segíteni a közművelődés újrafogalmazandó rendszerét. A 70-es évtized vége már a Kulturális Minisztériumban éri. 1980-tól a Művelődéskutató Intézet igazgatóhelyetteseként kutatásszervező, koordinátor, kutató. Vitányi Iván mellett a fellendülő kultúra-kutatás egyik katalizátora. Szellemi bázist jelent abban az időben az intézet és vezetése. Hidy Péter megtalálja azokat a témákat és azokat a kutatókat, akik ezekben az években izgalmas témákat vizsgálnak, érdekes összegzéseket készítenek. Ekkor még mindenki számára nyitott az intézmény kapuja. Megindul a máig tartó kisvárosi kutatás és a konferenciák sorozata. Olyan kiadványok látnak napvilágot, amelyek tanulmányozása ma talán még árnyaltabbá, érdekesebbé teszi a rendszerváltás előtti éveket. Mindez 1992-ig tart, tarthat. Ekkor az egész intézet Vitányistól, Hidy Péterrel kiebudaltatik a Corvin térről. Lehetséges kommentálni ezt a döntést, de ma ennek már nincs jelentősége, legfeljebb tanulsága, amit soha senki, sehol nem akar mérlegelni.

Új időszak kezdődik. Mint az MTA Szociológiai Intézet Kultúrakutató Műhely osztályvezetője, majd tudományos főmunkatársa tovább végzi a kutatásszervezői munkáját. Ennek az időszaknak a kutatási eredményei beépülnek az 1996-os kulturális állapotfelmérésbe. A múlt évben ismét nekilendül az újabb kulturális állapotfelmérésnek. Szervezi és elindítja a főiskolai, egyetemi művelődésszervező szakos hallgatók „krajzasi” programját.

Nagy elégtétel volt számára, a kutatómunka mellett, a tanítás. A fiatal hallgatókkal való kapcsolat inspirálta. Nagyon kevesen tudnak úgy tanítványi kört építeni, mint ahogyan Ő tette. Igazi mester vált belőle. Manír és nagyképűség nélkül. Hallgatói tisztelték, szerették, felnéztek Rá. Pedig talán nem csinált mást, mint partnereket keresett és talált az ifjakban. Miközben Ő is ifjonti maradt, bár többször mondta: mi már seniorok vagyunk. De a szeme az ragyogott, a tekintete biztatott. Csendes mosolya, fanyar humora társakat, barátokat gyűjtött köréje. Igen, sokan mondhatjuk: mi voltunk Hidy Péter baráti köre. És ez akkor is megtiszteltetés volt, amikor nem tulajdonítottunk ennek akkora jelentőséget, mint ma, amikor csak múlt időben szólhatunk Róla.

Mi 1979. óta szoros, szinte napi kapcsolatban éltünk és dolgoztunk. Hamar megtanultuk egymás gondolatvilágát. Számomra megtisztelő volt, hogy barátja, munkatársa, szakmai és

szellemi partnere lehettem. Nagyon sokat tanultam Tőle. Baráti, pályatársai, vitapartneri, kollégái, tanítványai nem felejtik, nem felejtetik el segítő-készségét. Segítséget, velem együtt, akkor kaptunk Tőle, amikor egyikünk-másikunk életében, szakmai pályáján éppen erre volt szükség.

Mindig nyitott volt az újra. Érdekelte a művelődési szokások alakulása, a kultúráközvetítés rendszere, a civil világ önszerveződése, a szakemberképzés. Kitűnő elemzések, izgalmas tanulmányok kerültek ki keze alól. Az a közel harminc könyv, a cikkek sokasága, életművének elválaszthatatlan részét képezi. Akik olvasták, netán recenzálták műveit, azok tudják, hogy munkái csak leendő bibliográfusának, az új olvasónak jelenthetnek meglepetést.

Bizonyára vagyunk néhányan, akik 1971-ben az Ő gondolatából és gyakorlatából építkezve szervezték a klubokat. „A klub és közélet” című munkája friss szemléletével valódi módszertani segítség volt. A közművelődés helyzetéről szóló kutatások terveinek és vizsgálati eredményeinek összegzését bemutató kiadványok szerkesztőjeként ugyancsak meghatározó szerepet játszott a szakmában, éppen úgy, mint amikor szociológiatörténeti olvasókönyvet szerkesztett, vagy Kazincbarcika, Kaposvár, Orosháza kulturális állapotáról érkezett. Az *El nem nyert irodok* mindmáig izgalmas látletelei ezen évek kulturális világának.

Emlékezetes marad számomra a nyolcvanas évek második felében az a közös munka, amelyet többek által írt előkészítő anyag alapján írtunk a kultúra távlati fejlesztéséről. Ennek a munkaanyagának az országjárásos vitái, beszélgetései adták az ötletet – talán Kecskemét és Nyíregyháza között –, hogy jó lenne a népművelőket, könyvtárosokat, muzeológusokat, levéltárosokat, ismeretterjesztőket, oktatókat összefogni. 1990. december 12-én Dobogókőn megalakítottuk a Kultúráközvetítők Kamaráját, a mai Társaságot. Az, hogy ez a Társaság másfél évtizede létezik, abban túlzás nélkül mondható, meghatározó szerepe volt és van Hidy Péternek. Most keveredik fájdalmasan a jelen és a múlt idő!

Ennek nyomán született „A pénz kultúrája, a kultúra pénze” évenként ismétlődő konferencia, a regionális, kisvárosi tanácskozások sora. És ebben a Társaságban jött a világra egy igazi civil kezdeményezés, a Fehér Rózsa-díj. Mert azt mondta: mi az értéket mutatjuk fel, mert mi vagyunk, akik a legjobbaknak adjuk az elismerést. Kétségtelenül sokszínű és tekintélyes a Fehér Rózsa díjasok névsora.

Mi a Te baráti köröd voltunk és maradunk. Nélküled ez a Társaság nem lett volna az, ami. Nélküled azonban tudjuk: más lesz.

Az a hihetetlen energia, kezdeményező-készség, amivel élte napjait, példa és minta volt.

Fájdalmasan friss a hiánya, hiszen tele volt tervekkel, ötletekkel. Még az év elején is közös dolgainkról beszélgettünk, arról, hogy mit csináljunk, kinek mi lesz a dolga, hogyan szerezzünk pénzt. És ahogy visszaemlékszem, most nem mondta, hogy Fodor, szerinted csináljuk tovább a társaságot? Hiszen már vén bohócok vagyunk! Igen, Péter, Te megmaradsz most már örökre olyan bohócnak, amilyennek láttunk és szerettünk. Mi, akik itt maradtunk, még valóban öregedhetünk, de immár Nélküled.

Fodor Péter